

Unt den 26 juli 1926

Hembygdstinget i Alunda blev en vacker folkfest

Enbart på söndagen besöktes tinget, trots mindre gynnsamt väder, av över 2000 personer.

Utmärkta arrangemang, anstående tal bland annat av författaren Carl Lasson i By.

Härolder blåsa in tinget

Ett av tidens mest glädjande tecken, är det kraftigt stigande intresset för hembygden, dess natur och kulturminnen. Hembygdsrörelsen håller nu på med att skapa sig en fast organisation genom en mängd hembygdsföreningar och bland de mest livaktiga i våra landamären av denna sorts ideella sammanslutningar är Alunda hembygdsförening. På lördag och söndag kunde densamma teckna ett betydelsefullt blad i sin historia genom det utomordentligt lyckade hembygdsting som arrangerats och vilket blev ett kraftigt slag för de mål föreningen satt sig före.

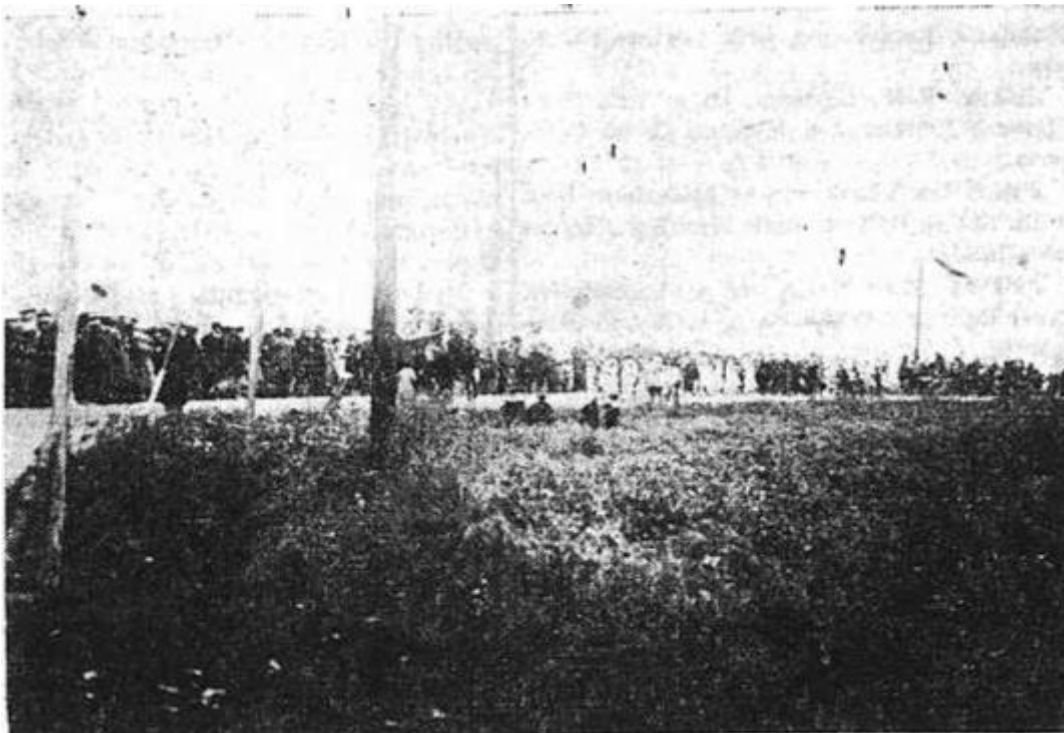
Bildad i slutet av maj 1922 har Alunda hembygdsförening redan lyckats åstadkomma en hel del av realiserandet av sitt program. Sålunda har ett icke ringa antal föremål av kulturhistoriskt värde under åren samlats. Genom utfärder till olika platser inom trakten har man ökat kännedom om dess fornminnen och natursköna områden, och där någon av oförstånd vandaliserat några fornminnen har

föreningen ingripit. Hembygdsmöten och föredrag i hembygdsfrågor har också anordnats och en del gamla plägseder bland annat midsommarstång, har genom föreningens försorg återupplivats.

I syfte att ytterligare stimulera intresset för hembygdsvården och samtidigt i förhoppning om att därigenom erhålla medel för härbärgerande och utökande av samlingarna hade föreningen som nämnts utlyst Hembygdsting i lördags och söndags. Omfattande arrangement hade vidtagits för att ge tinget en så anslående och värdig prägel som möjligt. Den besökande fick också genast ett starkt intryck av den sällsynt fina högtidsstämning och festglädje som alltigenom kännetecknade tingets förlopp. Vädrets makter visade sig visserligen under söndagen ej odelat gunstiga, men tillströmningen av besökare från när och fjärran blev likväl rekordartat stor. Enbart under söndagen bevistade tinget uppgingo till betydligt över 2000 personer, varför arrangörerna komma känna sig belönade för det myckna arbete som synbarligen nedlagts.

Lördagen festligheter.

Då härolderna vid halv femtiden på lördagseftermiddagen från kyrkvallen blåste in inget och för första gången uppläste tingskungörelsen var en talrik menighet samlad och den fagra Alundabygden badade i strålände högsommarsol. Från kyrkvallen redo sedan härolderna fram till tingsplatsen och de vid kyrkan församlade lydde deras uppmaning och följde mangrant efter dit.

Vid 5-tiden öppnades sedan tinget av hembygdsföreningens ordf. folkskolläraren H. Fredriksson efter det Danmarks kyrkokör utfört sång. Hälsningstalet var av följande innehåll:

- *Hembygdsföreningen vill först och främst genom denna festlighet väcka och intressera bygdens folk för sin vackra arbetsuppgift, stärkande och fördjupande av hembygdskänslan i samband med en natur och fornvårdande verksamhet genom att bland annat skydda och vårda i socknen befintliga minnesmärken, samla gamla sägner, visor, skrock och folkstro, uppteckna låtar och annan musik. Föreningen för att samla lämpliga föremål, särskilt sådana*

som komplettera redan i socknen befintliga samlingar, samt arbeta för upprättande av ett hembygdsmuseum.

Vi hör att hembygdsföreningens arbetsuppgift är stor och omfattande och värdig varje Alundabygdens son och dotter.

Under förberedelserna till detta hembygdsting har festbestyren också fått erfara ett oant djupt intresse för sitt arbete bland ortens befolkning, vilket varslar gott och ger förhoppning om att föreningen skall lyckas i sina strävanden.

Det andra målet med hembygdsting är att skapa ekonomiska förutsättningar för förverkligandet av ett hembygdsmuseum. Även i detta fall ha vi goda förhoppningar om att lyckas, genom de frikostiga gåvor vi fått mottaga från bygdens befolkning. Jag ber redan nu att å hembygdsföreningens vägnar få framföra vårt allra hjärtligaste tack till givarna.

Efter denna korta motivering för detta ting ber jag få framföra Alunda hembygdsföreningens hjärtliga välkomsthälsning.

Efter talet följde ytterligare sång av kören samt musik av Gimo musikkår tills helgklockorna ringde in högtiden. Då deras sista toner förklingat besteg kyrkoherden R. Alström talarstolen och höll ett anstående tal för hembygden.

- *Nu har kyrkklockorna ringt in helg över Alundabygden, och skickat en hälsning ut över den bygd som är oss så kär, icke därför att den i och för sig är fagrare och förnämligare än andra utan för att den är vår hembygd.*

Dock finnes det väl hos oss alla inneboende en brinnande verksamhetslust, en oro och ett vandringsbegär som driver oss ut. Djupast inne bor emellertid hos alla den känsla för hembygden som gör att den som rest bort längtar åter dit.

En egendomlighet med hembygdskänslan är dess förmåga att ena. Till och med de mest ideella rörelser innebära annars en kamp, väcka strid. Men hembygdskärleken och hembygdsrörelsen vill föra frid och ro och förmår ena oss alla. Vilka intressen, vilken läggning vi än ha, alla ha vi ett gemensamt – hembygden. Och hembygdskänslan kommer oss ej heller att se ned på dem som ej tillhöra vår bygd. Vi förstår deras känsla för sin bygd, såsom intet annat undantagandes religion, har hembygdskänslan förmåga att ge oss sinnesro. Låt oss känna att vi äro samma folk och släkt. Hembygdskärleken innebär också en maning att ta vara på de gamla minnen och sedvänjor vi fått i arv av våra fäder. Det gäller att lämna det i arv till de släkten som kommer efter oss en hembygd i ännu bättre skick än vad vi mottagit den i. må detta vara den maning denna festdag ger oss. Må den stärka vår förmåga därtill.

Talet utmanade i ett fyrfaldigt leve för Alundabygden.

Därefter följde omväxlande sång, musik och uppvisningar i folkdanser av logen Runebergs folkdanslag. Man hängav sig därefter med liv och lust åt de olika marknadsnöjen som tinget bjöd på, såsom tombola, fiskdamm, postkontor, kälkbacke mm och tingets "utskänkningsställen" voro även de livligt frekventerade. Särskilt gäller det detta den i ålderdomlig stil hållna "Gillestugan" som man inrett i godtemplarlogen. Vid besök där mottogs man av en fryntlig gilleemor och flinka "fataburstärnor" i hembygdsdräkter. Samtidigt som dessa ombesörjde att gästen rikligt förplägades fick man njuta den stämning från en gången tid som strömmade till mötes från de många vackra saker salen pryddes av. Ryorna på väggarna, de mångfaldiga gamla kärnen av koppar, tenn, mässing och trä, de gamla allmogemöblerna, vildblomstren och de levande ljusen på borden, bidrog alla härtill.

De intresse för gamla kulturminnen som här väckts, kunde man sedan ytterligare tillfredsställa genom att göra ett besök på hembygdmuseet som i anledning av festen anordnats i skolans slöjdlokal. Man fick där bese en rikhaltig utställning av gamla redskap, vapen, dräkter, husgeråd, smycken mm – de flesta från Ang. Eriksson i Källberga och hembygdsföreningens samlingar.

Senare på aftonen uppförde Upsala teatersällskap på friluftsscenen skådespelet "Närkingarna" inför en talrik och hörbarligen belåten publik. Därefter vidtog folklekar, vilka pågick till 11-tiden på kvällen då festen avblåstes för dagen.

Söndagens festligheter

Inleddes med högmässa i kyrkan varefter de besökande hade tillfälle att bese det vackra templet inför kyrkoherdens ledning. Stora folkmassor hade samlats trots smådugg och hotande regn och ej ens den störtkur som bröt lös då det roliga och långa yrkeståget vid halv 2-tiden satte sig i rörelse från kyrkbacken till festplatsen förmådde jaga på flykten de täta skaror som kantade vägen dit. Yrkeståget som föregicks av "hemgjorda" polisen bestod av härolder, en förtjusande grupp vitklädda småflickor med blåklintskransar i håret följda av musikkår och folk klädda i hembygdsdräkter samt en lång rad åkdon där snickare, smeder, svarvare, bagare, plåtslagare, målare, stensprängare, linberederskor, väverskor, tröskefolk och en lärarinna med skolklass syntes i full aktion. Tåget avslutades med en kuriös gammal jaktvagn med en lika pittoresk jägare i baksätet.

Sedan musikkåren underhållit med några musikstycken och en avdelning av Uplands sångarförbund ävenledes bidragit till stundens stämning bestogs talarstolen av författaren Carl Larsson i By som höll ett anslående föredrag.

- *Det är ju märkvärdigt, yttrade talaren, att man ska behöva göra propaganda för hembygden. När man måste förebrå massan dess likgiltighet för denna frågar man sig vad som är orsaken härtill. Vas som klippt av all förbindelse med hembygden till en internationell tidsrörelse. Den gamla allmogekulturen har nödgats vika för en ny, mera ensidig kulturtyp, grundad på kapital och ekonomiska sammanslutningar. Den gamla mångsidiga allmogekulturen som hade avpassat sig efter olika länder, olika landskap har fått vika för den ensidiga nya, vilket ej är enbart till gagn. Denna allmogekultur levde in till sista århundrandet. Då sprang den plötsligt sönder. Genom skiftesverket fick den gamla sammanlevnaden sin första reva. Bönderna flyttade åtskils ut på egna gårdar, blevo egna herrar och därmed försvunno de gamla sedvänjorna.*

En annan orsak till den gamla kulturens försvinnande var de nya kommunikationerna. Där järnvägståget kör in kör den gamla kulturen ut. Järnvägarna kastade också om trafiken från dess gamla banor, danade nya samhällen och kom gamla att tyna bort.

Den tredje hävstången, som bidrog till att bända sönder den gamla allmogekulturen, var storindustrin, då den började suga till sig folket från landsbygden var det först backstugusittarna, se lösast rotade, som den drog till sig och sedan har den bemäktigat sig över allt flera.

Främst av allt var det industrin som kom att utbreda den nya kulturen. Det gjordes först försök av hemindustrin att följa med i galoppen. Men försöken var dömda att misslyckas. Ej ens på jordbruks- och redskapsområdet gick det i längden att följa med, och nu äro till och med liarnas och räfsornas skaft fabriksgjorda.

Den nya kulturen förbättrade ju levnadsvillkoren oerhört. Hungersnöd och hopplös fattigdom försvann genom förbättrade kommunikationer och genom uppfinningars och vetenskaps framsteg. Men för detta, för denna välkokta grynvälling, fingo vi offra hela vår bygdekultur. Man tänkte bara på den gamla tidens slit och svält och slopade det goda med det onda. Hemslöjden visnade ner och hantverken kommo att föra ett tynande liv. Förr lärde sig flickorna att väva kanske redan innan de läst fratu sig för prästen. Vad lära sig de nu? Att följa modets nycker kanske främst.

Nu har emellertid under de sista fem åren en rörelse för bevarande av hembygdkulturen brett ut sig över världen främst över Skandinavien och Tyskland. Vi som har samlats här äro ett led i den. Vilket mål kan då nås genom denna rörelse? Den nya tiden kan man ej hejda. Det går ej att vrida visaren tillbaka. Ingen vill väl heller byta det nutida välståndet mot den gamla pittoreska fattigdomen. Men vi önska att den gamla kulturen ska få smälta samman med den nya, verka befruktande på den. Den nya kulturen skulle vinna därpå. Ekonomin skulle förbättras om hemslöjden flyttade in i arbetarhemmen. Hemslöjden bör dock ej inrikta sig på lyx utan nyttighetsvaror. Med fördel kunna många sådana tillverkas hemma. Man invänder att hemslöjden blir för dyr därför att den kräver så dyrbar tid. Det förefaller emellertid ej som om tiden alltid vore så dyrbar – se på dessa sysslösa ungdomar som hänger vid järnvägsstationerna, dessa flickor som bara går och slår dank i väntan på ”prinsen” och dessa unga män som meningslöst fara fram med bil och cykel, och som måste köpa möbler på avbetalning då de skola gifva sig. Bättre att de använde tiden till att själva snickra dem.

Vi behöver också ta upp en del av de gamla nöjesformerna, odla folkdanserna, verkligen lära oss dem, i stället för jazzen som nu kanske dansas efter samma melodi i Alunda som i Japan. Tänk vilken rytm, takt och kraft det ligger i de gamla danserna! Det är annat än jazzen.

Talaren framhöll vidare det sorgliga i att man rivit ned de gamla vackra gårdarna och byggs snickerivillor i stället, kastat ut sina vackra gamla möbler och köpt pinnstolar, hur man i stället för att känna stolthet över vad fäderna gjort, sökt sopa bort allt de lämnat efter sig.

Det medryckande och temperamentsfulla framförda talet hälsades av kraftiga applåder. Kyrkoherde Alström framförde därefter de församlades tack till talaren och bad att få utbringa ännu en applåd för den varma kulturvän man mött i Carl Larsson i By.

Efter föredraget följde sång och musik och även under eftermiddagens och kvällens lopp voro kör och musikkår i flitig verksamhet för att trots ruskvädret hålla feststämningen vid makt. Av allt att döma lyckades detta förträffligt. Den talrika publiken föreföll mycket nöjd med sin dag och begagnade sig flitigt av de bildnings- och nöjesanordningar som tinget bjöd på. Festen kan alltså anses som synnerligen lyckad och hedrar samtliga arrangörer, ingen nämnd och ingen glömd, som på olika sätt energiskt tjänat det vackra och upphöjda ändamålet och bidragit till att göra denna anslående fest till en händelse, som sent skall glömmas i Alundabygden.